

ÕPPEAINE NIMETUS	Ajalugu 5.-9. kl
ÕPPEAINE KIRJELDUS	<p>Ajalugu õppides omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks olulisi teadmisi oma kodukoha ja maailma mineviku ning kultuuripärandi kohta. Ajaloo vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat tänapäeva arengut. Ajalooline mõtlemine tähendab suutlikkust märgata tähenduslikkust ajaloos, oskust kasutada esmaallikaid tõendusmaterjalina, tunda ära muutusi ja ajaloosündmuste järjepidevust, analüüsida põhjusi ja tagajärgi, tajuda ajaloolist konteksti ja mõista ajalooliste tõlgenduste eetilist mõõdet.</p> <p>Pädevused:</p> <p>Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevus. Ajalooõpetus toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhinduda.</p> <p>Enesemääratluspädevus aitab mõista enda kohta rahvuslikus, kultuurilises ja riiklikus kontekstis.</p> <p>Õpipädevus. Ajaloo õppimine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades.</p> <p>Suhtluspädevus. Ajaloo õppimine kujundab suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ajaloolise sisuga ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust.</p> <p>Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Ajaloo õppimine toetab oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt (näiteks ajajoon). Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (näiteks mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid.</p> <p>Ettevõtlikkuspädevus. Ajaloo õppimine õpetab nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärgi, genereerima ideid ning neid ellu viima. Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, õpitakse reageerima paindlikult muutustele, õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja</p>

	<p>ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.</p> <p>Digipädevus. Kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks ja esitamiseks. Kasutatakse saadud teavet ajaloo probleemide üle arutlemiseks ja arvamuse avaldamiseks.</p> <p>Lõiming</p> <p>Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ajaloos toimuvat. Tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.</p> <p>Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.</p> <p>Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.</p> <p>Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; üleilmastumist, globaalprobleemide märkamist.</p> <p>Tehnoloogia. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.</p> <p>Kunstained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.</p> <p>Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.</p>
	TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

II KOOLIASTE	<p>II kooliastme ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, inimeste eluolu ja kultuuri. Eesti ajaloo õppimine on II kooliastmes tähtsal kohal. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega Eesti ajaloost ning jätkub muinas- ja vanaajaga. Käsitluse põhimõtte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ja Eesti ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos. Sissejuhatava ajalooõpetuse kaudu tehakse tutvust minevikuga õpilasele tähenduslikus ja arusaadavas vormis, äratatakse õpilaste huvi mineviku vastu, õpitakse märkama ja ära tundma minevikujälgi – ajalooallikaid – ja mõistma, et ajalugu ongi meie kõigi ühine lugu. II kooliastmes alustatakse ajas orienteerumise oskuse kujundamisega, nn suure pildi loomisega, mida pidevalt uute teadmistega täiendatakse. See aitab õpilastel paigutada oma ajalooteadmised korrastatult konteksti, ajaloolisesse aega, näha oleviku seoseid mineviku ja tulevikuga, näha ja hinnata minevikku ajalooliselt oma ajastu kontekstis. Õpitakse mõistma, et jutustus minevikust on kellegi tõlgendus, mitte mineviku täpne kirjeldus.</p>
III KOOLIASTE	<p>II kooliastme ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. II kooliastmes õpitakse küsima, kas erinevad vaatenurgad ja arusaamad on olemasoleva tõendusmaterjali ja senise uurimisseisu alusel võrdselt asjakohased. Õpilased õpivad mõistma, et erinevast positsioonist vaadates võib minevikku tõlgendada erinevalt, õpivad eristama propagandistlikke tõlgendusi ja mõistavad, et kõik allikad ei ole võrdselt usaldusväärsed ning kõik tõlgendused ei ole asjakohased. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua seosed mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust, Eesti ajaloo sõlmküsimusi, Eesti iseseisvuse ning selle kaitsmise ning teisalt võõrvallutuste mõju erinevatel perioodidel. Õpitakse väärtustama kohalikku kultuuripärandit, inimeste iseotsustamise õigust ja vabadust, analüüsima eetilisi valikuid ja mõistma hukka agressiooni ja okupatsiooni ning kõiki inimsusevastaseid kuritegusid.</p>

	ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused
5. klass	<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt: eKr, pKr, sajand, aastatuhat jt;</p> <p>2) paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid;</p> <p>3) teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid;</p> <p>4) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust;</p> <p>5) kasutab perekonnaloo uurimisel eritüübilisi allikaid.</p> <p>6) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust;</p> <p>7) toob näiteid sündmustest ja protsessidest Eesti ajaloos ning isiklikus elus;</p> <p>8) kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost;</p> <p>9) teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas;</p>	<p>Teemad:</p> <p>1) Ajaarvamisega seotud mõisted: eKr, pKr, sajand, aastatuhat, ajatelg, Rooma number, araabia number.</p> <p>2) Ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.</p> <p>3) Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas; • muuseum ja arhiiv. <p>4) Ajatelg.</p> <p>5) Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas ja Eestis.</p> <p>6) Elu linnas ja maal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rahu ja sõja ajal, • eluolu, • tegevusalad, • elamud, rõivastus ja toit, • kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas. <p>7) Elu muinasajal.</p> <p>8) Eluolu keskajal.</p> <p>9) Eesti 16.-18. sajandi sõdade perioodil.</p> <p>10) Eluolu uusajal.</p> <p>11) Rahvuslik ärkamisaeg.</p> <p>12) Eesti iseseisvumine.</p> <p>13) Iseseisev Eesti kahe maailmasõja vahel.</p> <p>14) Eesti ja II maailmasõda.</p> <p>15) Nõukogude aeg.</p>

	<p>10) kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat;</p> <p>11) toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu;</p> <p>12) nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos;</p> <p>13) toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus;</p> <p>14) toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu;</p> <p>15) kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis;</p> <p>16) nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid;</p> <p>17) toob näiteid ajaloomälestisest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised.</p>	<p>16) Iseseisvuse taastamine.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● õppekäigud kodukoha muuseumisse (muinasaeg kodukohas) ja kodukohaga seotud kultuurimälestise juurde; ● töö ajalookaartidega; ● töö kontuurkaardiga; ● ajajoone koostamine; ● pildi joonistamine talust; ● töö erinevate ajalooallikatega. <p>Lõiming:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane õpib märkama ja mõistma ajaloos toimuvat. ● Keel ja kirjandus. Kujundatakse oskust väljendada end korrektselt nii suuliselt (jutustamine) kui ka kirjalikult (ajaloolise sisuga jutukeste kirjutamine); lugeda ja mõista lihtsamaid ajaloo tekste. Õpilasi juhatakse kasutama ainealast sõnavara. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi Eesti kultuurist ja traditsioonidest. ● Matemaatika. Kujundatakse oskusi: ajaarvamine (ajajoon, sajand, eKr, pKr); oskus loogiliselt arutleda. ● Loodusained. Õpitakse mõistma Eesti looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule. ● Tehnoloogia. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte. ● Kunstiained. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia arengut (tööriistade areng), selle rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ● Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil.
6. klass	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut;</p> <p>2) paigutab ajatelejele ajaloosündmusi, kasutades õigesti ajaühikuid, lahendab ajateleje abil ülesandeid;</p> <p>3) teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjus;</p> <p>4) teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi;</p> <p>5) teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust;</p> <p>6) teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas;</p> <p>7) kasutab ajaarvamise seotud mõisteid asjakohaselt;</p> <p>8) kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis;</p> <p>9) nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos;</p> <p>10) nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid</p>	<p>Muinasaj:</p> <p>1) Muinas- ja vanaaja periodiseerimine.</p> <p>2) Muinasaja arengujärkude üldiseloomustus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine. <p>3) Eesti muinasaja üldiseloomustus: Pulli, Kunda;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● muinasaegsed mälestised – kalmed ja asulakohad – ning arheoloogilised leiud; ● kodukoha inimasustus muinasajal. <p>Vanad Idamaad:</p> <p>1) Vanaaja sisu ja üldiseloomustus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ajalised piirid, ● looduslikud olud. <p>2) Vana-Egiptus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused; ● vaaraod Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon. <p>3) Mesopotaamia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● sumerite linnriigid; ● leiutised (ratas, potikeder); ● Hammurabi seadused; ● eluolu, religioon; ● kultuurisaavutused. <p>4) Iisraeli ja Juuda riik:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ainujumala usk; ● Vana Testament; ● kümme käsku. <p>5) Vana-India ja Vana-Hiina.</p>

	<p>avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust;</p> <p>11) kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat;</p> <p>12) kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost;</p> <p>13) toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu;</p> <p>14) toob näiteid ravivõtete ja tervishoiu kohta eri aegadel;</p> <p>15) toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus;</p> <p>16) toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos ning isiklikus elus;</p> <p>17) toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised;</p> <p>18) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust.</p>	<p>Vana-Kreeka:</p> <p>1) Vanim kõrgkultuur Euroopas - Kreeka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreeka loodus ja rahvastik; • Kreeta ja Mückeene kultuur; <p>2) Kreeka linnriigid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas; • linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale; Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine; <p>3) Vana-Kreeka kultuur ja religioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eluolu ja mütoloogia; • olümpiamängud; • Homerose kangelaseepika; • ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, vaasimaal; • Vana-Kreeka kultuuri tähtsus. <p>Vana-Rooma:</p> <p>1) Rooma riigi algus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • looduslikud olud; • Rooma riigi tekkimine; • kuningate aeg. <p>2) Rooma vabariik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus; • Rooma võimu laienemine Vahemere maades; • Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp. <p>3) Rooma keisririik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keisririigi ühiskondlik korraldus; • Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. <p>4) Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud.</p> <p>5) Ristiusu teke, Uus Testament.</p>
--	--	---

		<p>6) Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töö kaardiga; • ajajoone koostamine; • pildi analüüs; • võrdleva tabeli koostamine; • ideekaardi koostamine, • ajaloolise sisuga jutukese kirjutamine etteantud mõistetega. <p>Lõiming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane õpib mõistma vanaaja ühiskonna inimsuhteid, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ajaloos toimuvat. Mõistab, kui tähtis on koostööoskus. • Keel ja kirjandus. Kujundatakse oskust väljendada end korrektselt ja eakohaselt nii suuliselt (ajaloo teemadel jutustamine) kui ka kirjalikult (ajaloolise sisuga jutukeste kirjutamine); kasutada ainealast sõnavara; lugeda ja mõista lihtsamaid ajaloo tekste. Tähtsustatakse teksti analüüsi oskust, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi vanaaja kultuuridest ja traditsioonidest, suunatakse märkama vanaaja kultuuride erinevust tänapäeva kultuurist ning sellest lugu pidama. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid. • Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine (ajatelg, sajand, eKr, pKr); matemaatiline kirjaoskus, (võrdlevad tabelid); oskus loogiliselt arutleda, põhjendada. • Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise
--	--	--

		<p>asendi mõju vanaaja inimühiskondade arengule.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia arengut (tööriistade areng), selle rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte. ● Kunstiained. Käsitletakse vanal ajal elanud rahvaste kultuuri teemasid (koopamaalingud, skulptuur, maalikunst, arhitektuur, usk), iluhinnangute muutumist ja esteetilist arengut ajas; loomingulist eneseväljendusoskust. ● Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil.
<p>7. klass</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode; 2) toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; 3) toob näiteid rahvastikurännetest, selgitades nende põhjusi ja tagajärgi; 4) toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist; 5) kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud inimeste heaolu, tuues näiteid tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest; 6) arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; 	<p>Varakeskaeg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Keskaegse maailmapildi mõju maailma ajaloole, keskaja ühiskonna üldiseloomustus ja periodiseering. 2) Läänikord, eluolu keskajal. 3) Kiriku ja kultuuri osa keskajal. <ul style="list-style-type: none"> ● ristiusu õpetuse alused; ● risticõjad; ● keskaja ülikoolid ja teadus; ● romaani ja gooti stiil. 4) Frangi riik. <ul style="list-style-type: none"> ● Frangi riigi teke; ● Frangi riik Karl Suure ajal; ● Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa. 5) Keskaegse Euroopa naabrid. <ul style="list-style-type: none"> ● Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale;

	<p>7) analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel;</p> <p>8) analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel;</p> <p>9) analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga;</p> <p>10) analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel;</p> <p>11) analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist;</p> <p>12) toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist;</p> <p>13) toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi;</p> <p>14) selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu;</p> <p>15) teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis;</p> <p>16) selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I; ● Vana-Vene riik. <p>Kõrgkeskaeg:</p> <p>1) Linnad ja kaubandus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● linnade teke ja eluolu; ● hansakaubandus Põhja-Euroopas; ● tsunftikord; ● linnade valitsemine. <p>2) Põhja-Euroopa ja Eesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Skandinaavia eluviis ja ühiskond; ● viikingite retked; ● Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus, muinasmaakonnad; ● muistne vabadusvõitlus ja ristiustamine; ● ühiskonna struktuur; ● Liivimaa valitsemine, Liivi Ordu, ● Liivimaa linnad. <p>3) Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Saksa-Rooma keisririik; ● parlamendi kujunemine Inglismaal; ● Prantsusmaa ühendamise. <p>4) Asustus, tegevusalad ja eluolu kodukohas muinasaja lõpul.</p> <p>Hiliskeskaeg ehk varauusaeg:</p> <p>1) Ühiskond varauusajal, uue maailma-pildi kujunemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tehnoloogia areng; ● majandussuhted; ● renessans ja humanism; ● kujutav kunst: Leonardo da Vinci. <p>2) Suured maadeavastused:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ameerika avastamine; ● maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades.
--	---	--

	<p>17) märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;</p> <p>18) selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu;</p> <p>19) loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest.</p>	<p>3) Reformatsioon Saksamaal, Martin Luther.</p> <p>4) Eesti 16. sajandil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reformatsioon; • haldusjaotus ja linnad; • Liivi sõja põhjused ja tagajärjed. <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töö kaardiga; • ajajoone koostamine; • töö erinevate allikatega (kaart, pilt, karikatuur, tekst sh dokument); • pildi analüüs; • ideekaardi koostamine; • võrdlustabeli koostamine; • ajaloolise sisuga jutu kirjutamine; • õppekäik, mis on seotud keskaja temaatikaga. <p>Lõiming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane õpib mõistma keskaja ühiskonna inimsuhteid, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ajaloos toimuvat. Mõistab, kui tähtis on koostööoskus. • Keel ja kirjandus. Kujundatakse oskust väljendada end korrektselt ja eakohaselt nii suuliselt (ajaloo teemadel jutustamine) kui ka kirjalikult (ajaloolise sisuga jutukeste kirjutamine); kasutada ainealast sõnavara; lugeda ja mõista lihtsamaid ajaloo tekste. Tähtsustatakse teksti analüüsi oskust, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi keskaja kultuurist ja traditsioonidest, suunatakse märkama keskaja kultuuride erinevust tänapäeva kultuurist ning
--	---	---

		<p>sellest lugu pidama. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (võrdlevad tabelid, ajaloos esitatavate arvandmete tõlgendamine); oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle kultuurilist tähendust. ● Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju keskaja inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse. ● Tehnoloogia. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia arengut (tööriistade areng), selle rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte. ● Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuri teemasid keskajal (kirikuarhitektuur, linnused ja linnaarhitektuur, riietus, haridus, renessanss), iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust. ● Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil.
8. klass	<p>Õpilane:</p> <p>1) iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode;</p>	<p>XVI-XVIII sajand:</p> <p>1) Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas. 2) Prantsusmaa: absolutismi kujunemine, Louis XIV.</p>

	<p>2) toob allikate abil esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid;</p> <p>3) analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist;</p> <p>4) analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel;</p> <p>5) kujundab oma poliitilise eelistuse ja põhjendab seda;</p> <p>6) loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest;</p> <p>7) selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu;</p> <p>8) teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid demokraatia arengust antiikajast tänapäevani;</p> <p>9) toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevus;</p> <p>10) tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval;</p> <p>11) selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu;</p> <p>12) märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle</p>	<p>3) Inglismaa: Inglise kodusõda ja restauratsioon.</p> <p>4) valgustusfilosoofia, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II.</p> <p>5) Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● valitsemine, keskvoim ja aadli omavalitsus; ● Balti erikord; ● Põhjasõda, Peeter I; ● Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil; ● muutused majanduses ja poliitikas; ● vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna). <p>6) Kolmekümneaastane sõda: poliitilised muutused Euroopa kaardil Vestfaali rahu tulemusena.</p> <p>7) USA: iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus.</p> <p>8) Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg; ● Napoleoni reformid; ● Viini kongress ja poliitilised muutused Euroopa kaardil Viini kongressi tulemusena; ● Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. <p>9) Kultuur: barokk, klassitsism.</p> <p>10) Asustus ja eluolu paikkonnas 17.–18. sajandil.</p> <p>XIX sajand:</p> <p>1) Industriaalühiskonna kujunemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tööstuslik pööre; ● vabrikutootmine; ● linnastumine; ● industriaalühiskonna sotsiaalne pale.
--	--	--

	<p>kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda;</p> <p>13) nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid;</p> <p>14) analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga;</p> <p>15) toob näiteid hariduse, tervishoiu, sotsiaal- ja igapäevaelu valdkonnast eri ajastutel.</p> <p>16) analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel;</p> <p>17) selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud;</p> <p>18) iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgruppe ühiskonnas, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale, rahvuslusele tänapäeval;</p> <p>19) arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda;</p> <p>20) toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist;</p>	<p>2) 19. sajandi poliitilised õpetused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rahvuslus ja rahvusriigid; • rahvusluse kasv Euroopas; • rahvusriigi loomine Saksamaa näitel; • Saksa keisririik. <p>3) Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vene impeeriumi äärealade poliitika; • talurahvaseadused; • rahvuslik ärkamine, selle eeldused; liidrid ja üritused; • venestusaeg; • 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed. <p>XX sajandi algus:</p> <p>1) Esimene maailmasõda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas; • sõja põhjused, kulg ja tagajärjed. <p>2) Eesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maailmasõja mõju Eestile; • Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani. <p>Kultuur uusajal:</p> <p>1) Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine, sh kodukohas.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töö erinevate allikatega (kaart, pilt, karikatuur, tekst sh dokument, film); • ajajoone koostamine; • võrdleva tabeli koostamine; • ideekaardi koostamine; • 17.-18. sajandist pärit kultuuriobjekti tutvustamine; • ajaloolise sisuga lühiarutluse kirjutamine; • näituse või muuseumi külastamine. <p>Lõiming:</p>
--	--	--

	<p>21) selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega;</p> <p>22) analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis;</p> <p>23) toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist;</p> <p>24) märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;</p> <p>25) selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu;</p> <p>26) teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane õpib mõistma uusaja ühiskonna inimsuhteid, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ajaloos toimuvat. Mõistab, kui tähtis on koostööoskus. ● Keel ja kirjandus. Kujundatakse oskust väljendada end korrektselt ja eakohaselt nii suuliselt (ajaloo teemadel jutustamine) kui ka kirjalikult (ajaloolise sisuga arutluste kirjutamine); kasutada ainealast sõnavara; lugeda ja mõista lihtsamaid ajaloo tekste. Tähtsustatakse teksti analüüsi oskust, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi uusaja kultuurist ja traditsioonidest, suunatakse märkama uusaja kultuuride erinevust tänapäeva kultuurist ning sellest lugu pidama. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid. ● Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (võrdlevad tabelid, ajaloos esitatavate arvandmete tõlgendamine); oskus loogiliselt arutleda ja põhjendada. ● Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju uusaja inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse. ● Tehnoloogia. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalusi (tööstuslik pööre) ja ohte (tööohutus); järgida
--	--	--

		<p>ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja kunstiajalugu (barokk, rokokoo, klassitsism, impressionism), iluhinnangute muutumist ajas; esteetilisest arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust. ● Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil.
<p>9. klass</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajalooos;</p> <p>2) teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis;</p> <p>3) arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloo sündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda;</p> <p>4) toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid;</p> <p>5) toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi;</p> <p>6) analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis;</p> <p>7) iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende</p>	<p>XX sajandi I pool:</p> <p>1) Rahvusvaheline olukord pärast I maailmasõda:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pariisi rahukonverents; ● poliitiline kaart pärast I maailmasõda; ● Versailles' süsteem; ● Rahvasteliidu tegevus ja mõju; ● sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas. <p>2) Maailmamajandus: ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed.</p> <p>3) Demokraatia ja diktatuuri põhijooned:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel; ● autoritarism Itaalia näitel; ● totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel. <p>4) Eesti Vabariik:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Vabadussõda; ● Asutav Kogu; ● maareform ja põhiseadus; ● demokraatliku parlamentarismi aastad;

	<p>peamisi toetusgruppe ühiskonnas, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale tänapäeval;</p> <p>8) tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval;</p> <p>9) teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja</p> <p>10) toob näiteid demokraatia arengust antiikajast tänapäevani;</p> <p>11) selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega;</p> <p>12) teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel;</p> <p>13) toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist;</p> <p>14) analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga;</p> <p>15) märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;</p> <p>16) märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● vaikiv ajastu; ● majandus; ● kultuur ja eluolu (Eestis ja kodukohas); ● välispoliitika. <p>5) Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● uued kultuurinähtused; ● teadus; ● tehnika areng; ● aatomiuuringud; ● auto ja lennuk, raadio, kino ja film, ● kirjandus ja kunst; ● uued propagandavahendid. <p>6) Rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● lääneriikide järeleandmised Saksamaale; ● Münchener kokkulepe; ● MRP. <p>II maailmasõda:</p> <p>1) II maailmasõda:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled; ● sõjategevus, rinded: Idarinne, Läänerinne, Vaikse Ookeani ja Põhja-Aafrika piirkond; ● holokaust; ● ÜRO asutamine. <p>2) Eesti Teise maailmasõja ajal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● baaside leping; ● iseseisvuse kaotamine; ● juuniküüditamine; ● sõjategevus Eesti territooriumil; ● Nõukogude ja Saksa okupatsioon; ● II maailmasõja mõjud kodukohale. <p>XX sajandi II pool:</p> <p>1) Külma sõda:</p>
--	---	---

	<p>17) võrdleb etteantud kriteeriumide põhjal elukorraldust maal ja linnas;</p> <p>18) iseloomustab nüüdisaja demokraatlikku ühiskonda mõne riigi näitel;</p> <p>19) toob näiteid hariduse, tervishoiu, sotsiaal- ja igapäevaelu valdkonnast eri ajastutel;</p> <p>20) selgitab, kuidas igal inimesel on võimalik olla traditsioonide hoidmise kaudu kultuuripärandi kandja.</p> <p>21) analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel;</p> <p>22) toob näiteid rahvastikurännetest, selgitades nende põhjusi ja tagajärg;</p> <p>23) analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel;</p> <p>24) analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist.</p> <p>25) selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloos;</p> <p>26) iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode;</p> <p>27) kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud inimeste heaolu, tuues näiteid hariduse, tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest;</p> <p>28) mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid; • kriisid ja sõjad. <p>2) Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika; • Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted. <p>3) Kommunistlikud riigid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kommunistliku süsteemi teke; • NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon; • Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu. <p>4) Kommunistliku süsteemi lagunemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • perestroika ja glasnost; • Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin; • Saksamaa ühinemine. <p>5) Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulev revolutsioon; • Balti kett; • põhiseadusliku korra taastamine. <p>6) Maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Euroopa Liidu laienemine; • NATO laienemine; • uued vastasseisud. <p>7) Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teaduse ja tehnika areng; aatomiuuringud, infotehnoloogia; • massikultuur; • naine ja ühiskondlik elu;
--	--	--

	<p>ees seoses teaduse ja tehnika arenguga;</p> <p>29) teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis;</p> <p>30) selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu;</p> <p>31) mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • muutused mentaliteedis; • poliitilised liikumised. <p>8) kultuur ja eluolu ning ajalooline mälu ja mäluasutused kodukohas.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töö erinevate allikatega (kaart, pilt; foto, film, video, plakat, karikatuur; tekst sh dokument); • ajajoone koostamine; • võrdleva tabeli koostamine; • ideekaardi koostamine; • näituse või muuseumi külastamine; • ajaloolise sisuga arutluse kirjutamine; • mälestuste kogumine. <p>Lõiming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane õpib mõistma lähiajaloo erinevate ühiskondade inimsuhteid, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ajaloos toimuvat. Mõistab, kui tähtis on koostööoskus. • Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end korrektselt nii suuliselt (ajaloo teemadel jutustamine) kui ka kirjalikult (ajaloolise sisuga arutluste kirjutamine); kasutada ainealast sõnavara; lugeda ja mõista lihtsamaid ajaloo tekste. Tähtsustatakse teksti analüüsi oskust, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Ajaloo õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi lähiaja kultuuridest ja traditsioonidest ning sellest lugu pidama. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid. • Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; arvandmete
--	---	--

		<p>esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju lähiaja inimühiskondade arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; üleilmastumist, globaalprobleemide märkamist. ● Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid. ● Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuri teemasid (kirjandus, erinevad muusikastiilid, tants, teadus, mood), iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust. ● Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osa eri ajastuil.
--	--	--